

Obligatoryjny program opieki nad zwierzętami

Do 31 marca rady gmin muszą uchwalić programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Nowych zadań dla władz samorządowych jest więcej - szkoda, że i tym razem ustawodawca nie przewidział źródeł ich finansowania.

Zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wylapywanie, w myśl art. 11 ust. 1 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (dalej: u.o.z.), należy do zadań własnych gminy. Zadania gminy w tym zakresie uległy istotnym zmianom, które wprowadziła od 1 stycznia 2012 roku ustawa z 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (dalej: nowelizacja u.o.z.).

O nielegalnych schroniskach pisaliśmy w nr. 9 z 2011 r. www.gsia.infor.pl

W uzasadnieniu do nowelizacji ustawodawca przekonuje, że dotychczasowe przepisy powodowały wiele niejasności – z jednej strony, nakładały na gminę obowiązki, z drugiej zaś, nie określały zasad postępowania ze zwierzętami. Najczęściej kończyło się na zleceniu zadania sprawowania opieki nad bezdomnymi zwierzętami prywatnym firmom, które – korzystając z funduszy gminnych – nie zawsze wykonywały je, mówiąc delikatnie, należycie. Dodatkowo obowiązywały zapisy ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach, dotyczące ochrony przed zwierzętami bezdomnymi, gdzie problem bezdomności zwierząt został sprowadzony do roli usuwania odpadów komunalnych. Teraz dzięki nowelizacji u.o.z. opieka nad zwierzętami ma być jasno określona zarówno dla władz samorządowych, jak i samych właścicieli zwierząt.

Co roku program

Zgodnie ze zmienionym art. 11a ust. 1 u.o.z. rada gminy określa w drodze uchwały, corocznie do 31 marca, program opieki nad zwierzętami bezdomnymi

oraz zapobiegania bezdomności zwierząt (dalej: program). Do tej pory uchwalanie takiego programu miało charakter fakultatywny, teraz jest to obowiązek. Przygotowanie projektu planu należy do wójta (burmistrza, prezydenta miasta), który najpóźniej do 1 lutego przekazuje taki projekt do zaopiniowania:

- 1) właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii,
- 2) organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze gminy,
- 3) dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich, działających na obszarze gminy.

Institucje te mają 21 dni na przesłanie swoich uwag o projekcie programu (jeżeli tego nie uczynią, oznacza to, że zgadzają się z zapisami projektu programu).

W programie muszą znaleźć się następujące elementy:

- zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,
- opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie,
- odławianie bezdomnych zwierząt,
- obligatoryjną sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt,
- poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt,
- usypianie ślepych miotów,
- wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich,
- zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Dodatkowo w programie może znaleźć się zapis dotyczący planu znakowania zwierząt w gminie, a realizacja zadań objętych planem może zostać powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.

Program powinien zawierać wysokość środków przewidzianych na realizacji zamierzonych celów oraz infor-

mację sposobie ich wydatkowania. **Wszelkie koszty programu ponosi gmina.**

Odebranie zwierzęcia

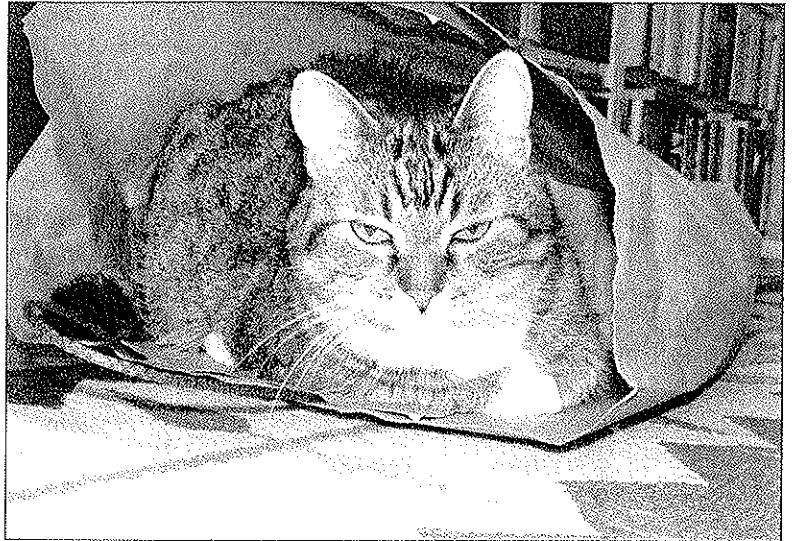
Od początku roku, czyli od wejścia w życie nowelizacji u.o.z., zmieniły się zasady tymczasowego odebrania zwierzęcia opiekunowi lub właścicielowi. Dotychczas decyzję taką podejmował **wójt** na wniosek policji, lekarza weterynarii czy przedstawiciela organizacji społecznej, teraz **wystarczy informacja** od tych organów bądź od straży miejskiej. Zmieniły się też zasady działania w przypadkach niecierpiących zwłoki. Jeśli dalsze pozostawanie u właściciela lub opiekuna zagraża życiu lub zdrowiu zwierzęcia, to policjant, strażnik gminny lub osoba z organizacji pozarządowej społecznej może odebrać mu zwierzę, zawiadamiając jednocześnie o tym wójta (art. 7 pkt 3 u.o.z.).

Nowe pojęcia

Nowelizacja u.o.z. wprowadza m.in. definicję schroniska dla zwierząt, doprecyzowuje zakazy dotyczące zabijania zwierząt i pojęcie znęcania się nad zwierzętami, wprowadza nowe zasady odbierania zwierząt osobom, które się nad nimi znęcają, wprowadza przepisy regulujące miejsce sprzedaży zwierząt domowych, zmienia zasady odławiania zwierząt bezdomnych oraz dokonuje nowelizacji wielu przepisów karnych. Obecnie przez „schronisko dla zwierząt” rozumie się przez to miejsce przeznaczone do opieki nad zwierzętami domowymi, spełniające warunki określone w ustawie z 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ten zapis wprowadza m.in. konkretne wymogi lokalowe, jakie muszą spełniać schroniska, czy zasady pielęgnacji nad zwierzętami. Pozwoli to na wyeliminowanie firm, które – zamiast opiekować się zwierzętami – wykorzystywały dotacje z gmin tylko na potrzeby własne, a nie swoich podopiecznych.

Definicja „okrucieństwa”

Jasno też określone zostało sformułowanie ze „szczególnym okrucieństwem”, przez które rozumie się „przedsięwzięcie przez sprawcę działań charakteryzujących się drastycznością form i metod, a zwłaszcza działanie w sposób wyszukany lub powolny, obliczony z premedytacją na zwiększenie rozmiaru cierpień

Nowa ustawa wprowadza zakaz sprzedaży zwierząt domowych na targowiskach, bazarach i giełdach, a także sprzedaży psów i kotów poza miejscem ich hodowli.

i czasu ich trwania”. Za znęcanie się nad zwierzętami ma grozić kara grzywny, ograniczenia lub pozbawienia wolności do lat 2 (poprzednio rok). Jeśli sprawca czynu działa ze szczególnym okrucieństwem, może otrzymać wyrok trzech lat więzienia. Sąd będzie też mógł orzec nawiązkę w wysokości od 500 do 100 tys. zł na cele związane z ochroną zwierząt (dotychczas od 25 zł do 2,5 tys. zł), a także zakaz posiadania zwierząt nawet na 10 lat.

Natomiast za znęcanie uznaje się: „umyślne zranienie lub okaleczenie zwierzęcia, niestanowiące dozwolonego prawem zabiegu lub doświadczenia na zwierzęciu, w tym znakowanie zwierząt stałocieplnych przez wypalanie lub wymrażanie, a także wszelkie zabiegi mające na celu zmianę wyglądu zwierzęcia, a w szczególności przycinanie psom uszu i ogonów”. Znęcaniem jest również „używanie do pracy albo w celach sportowych lub rozrywkowych zwierząt chorych, a także zbyt młodych lub starych oraz zmuszanie ich do czynności, których wykonywanie może spowodować ból”. Nowelizacja zabrania również chowania zwierząt w nieodpowiednich warunkach, w tym utrzymywania ich w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa, bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających zachowanie naturalnej pozycji.

Ponadto nowelizacja zabrania trzymania na uwięzi zwierząt domowych w sposób stały dłużej niż 12 godzin w ciągu doby lub powodujący u nich uszkodzenie ciała lub cierpienie oraz ograniczający ruch. Co ważne, nowelizacja wskazuje wprost, że **długość łańcucha czy linki nie może być mniejsza niż 3 metry**. W wielu gminach już odbyły się kontrole gospodarstw wiejskich, w jakich warunkach przebywają zwierzęta. Przy okazji mieszkań-

cy informowani są o zasadach opieki nad zwierzętami i zapisach nowelizacji.

Poczuć łańcuch na własnej szyi

„Zerwijmy łańcuchy” to protest czytelników miesięcznika „Mój Pies” przeciwko wiązaniu psów na stałe na łańcuchach.

W centrach największych polskich miast ustawiane są budy, do których każdy, kto tylko zechce, może się na kilka minut przywiązać - by zobaczyć, jak wygląda świat z perspektywy psa łańcuchowego. W akcję włączają się znane postaci ze świata kultury i rozrywki. Organizatorzy akcji opracowali też przykładowe konspekty dla nauczycieli, jak przeprowadzić lekcje dla klasy VI szkoły podstawowej i I gimnazjum pt. „Jak odpowiedzialnie uszczęśliwić psa?”.

Więcej na stronie www.zerwijmylancuchy.pl

Zakaz handlu

Dodany został do u.o.z. art. 10a, w którym zabrania się m.in.: wprowadzania do obrotu zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach (a także prowadzenia takich miejsc, gdzie dochodzi do sprzedaży zwierząt domowych) i wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli. Przepis **zabrania również rozmnażania psów i kotów w celach handlowych**. Do tej pory możliwe było kupno zwierzęcia na lokalnym targowisku często prosto z bagażnika samochodu lub pudełka, teraz takie przypadki będą karane.

Co więcej powiadomienie odpowiednich służb musi nastąpić również w przypadku, gdy zauważymy porzuczonego psa lub kota.

Odstraszyć przed łamaniem prawa, a w szczególności zapobiec znęcaniu się i zabijaniu zwierząt ma katalog kar, zapisanych w art. 35 u.o.z., który brzmi „Kto zabija, uśmierca zwierzę albo dokonuje uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1-4 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności. (...) Tej samej karze podlega ten, kto znęca się nad zwierzęciem. (...) Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 1a działa ze szczególnym okrucieństwem, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”

Za uchwaleniem realizacja

Uchwalone we wrześniu 2011 r. prawo dotyczące ochrony zwierząt nie jest idealne i nie zawiera wielu zagadnień, które były zgłaszane i dyskutowane pod-

czas prac w parlamencie. Zostało jednak wprowadzone i obowiązuje, nakładając na organy władzy publicznej konkretne zadania, które stały się już obowiązkiem, a nie tylko życzeniem. **Każda gmina powinna dokonać diagnozy sytuacji zwierząt** na swoim terenie. Następnie konieczne jest **zdefiniowanie przyczyn i środowisk wywołujących problemy**, zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie pies czy kot pełnią określoną rolę w gospodarstwach, a inaczej w miastach, gdzie zwierzęta są raczej towarzyszem życia właściciela. Kolejnym istotnym elementem jest opracowanie struktury zarządzania programem ochrony zwierząt, która powinna uwzględnić rolę poszczególnych organów gminy (rady gminy, wójta, komisji), instytucji gminnych (np. szkół i przedszkoli) oraz innych instytucji, takich jak Policja, Straż Miejska, powiatowy lekarz weterynarii, powiatowy inspektor sanitarny, a także organizacje pozarządowych.

Nowelizacja pozwoli na wyeliminowanie firm, które - zamiast opiekować się zwierzętami - wykorzystywały dotacje z gmin tylko na potrzeby własne, a nie swoich podopiecznych.

Jednak to wszystko będzie miało szanse powodzenia, gdy będą na to **zagwarantowane środki w budżetach gmin**. Szkoda, że ustawodawca o tym zapomniał, nakładając na gminy kolejne - ważne i potrzebne, ale bardzo kosztowne - zadanie nie do końca zdając sobie sprawę z tego, że wiele gmin w Polsce nie będzie miała pieniędzy na jego realizację.

Najważniejsza w całej dyskusji o ochronie zwierząt jest empatia. Dotyczy to wszystkich. Po przykładach bestialskich zachowań traktowania psów i kotów, widać brak wyobraźni i uczuć wyższych. Takie przykłady trzeba piętnować, najważniejsza jest jednak edukacja.

Paweł Gren

Podstawy prawne

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483; ost. zm. Dz.U. z 2009 r. nr 114, poz. 946)
- Ustawa z 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. nr 230, poz. 1373)
- Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (j.t. Dz.U. z 2003 r. nr 106, poz. 1002; ost. zm. Dz.U. z 2011 r. nr 230, poz. 1373)